

EN MERE RETFÆRDIG PENSION

Stop for den stigende pensionsalder for dem
med de længste arbejdsliv

SOCIALDEMOKRATIET

FORORD

Vi er et lille land, men der er store forskelle på de liv, vi lever. Nogle finder fast arbejde i en ung alder. Andre bruger år på at studere. Nogle er i hårde, fysiske jobs. Andre har mindre opslidende arbejde. Når danske arbejdsliv er så forskellige, giver det ikke mening, at pensionsforholdene er ens for alle.

Alle danskere har ret til et godt seniorliv. Når man har betalt sin skat og gennem et langt liv har bygget, båret, passet og støbt fundamentet for det danske samfund, er det kun rimeligt, at man kan nyde et velfortjent seniorliv. Med børnebørn, med venner, med rejser og med nye oplevelser.

I disse år ser vi mange flere seniorer, som er en del af arbejdsmarkedet. Det er entydigt positivt. For den enkelte og for samfundet som helhed. Det viser, at der er mange, som både kan og vil, når vilkårene er gode nok. Samtidig er det udtryk for, at vi politisk har gjort det mere attraktivt at arbejde både før og efter pensionsalderen. Men ikke alle kan arbejde

langt op i årene. Og forudsætningen for et langt arbejdsliv er også visheden om, at man kan trække sig værdigt tilbage, når tiden er.

Folkepensionen er en hjørnesten i vores velfærdssamfund. Modsat mange andre lande har vi i Danmark udviklet en model, som både er socialt retfærdig og økonomisk ansvarlig. Men ser vi nogle år ud i fremtiden, er vores model udfordret.

For pensionsalderen stiger. I dag er den 67 år. Folketinget har besluttet, at den om 14 år skal være 70 år. Og det er ens for alle. Uanset om man er startet i arbejde som 16-årig. Eller om man har brugt mange flere år på at studere.

Den stigende pensionsalder har store konsekvenser. Især for dem, der kom ud på arbejdsmarkedet tidligt. Ofte i nogle af de hårdeste jobs. For stiger pensionsalderen med ét år, så skal man også vente ét år mere, før man kan trække sig tilbage på seniorpension eller tidlig pension.

Det hænger ikke sammen. Pensionsalderen kan ikke blive ved og ved med at stige for dem med de længste arbejdsliv.

Socialdemokratiet vil derfor skabe et nyt og mere retfærdigt pensionssystem. Et system som bygger på et princip om, at vores arbejdsliv er meget forskellige. Så dem der er startet tidligst, kan gå fra før. Jo længere på arbejdsmarkedet, desto tidligere. Vi kalder det differentieret tilbagetrækning.

Det skal skabe tryghed for dem med lange arbejdsliv, der står over for store stigninger i deres pensionsalder. Vi vil udvikle det nye pensionssystem ved at gennemføre to store ændringer af danskernes nuværende pensionsvilkår.

For det første ved at sænke tempoet, så pensionsalderen i fremtiden stiger mindre. Så alle, der i dag er 51 år eller yngre, vil kunne gå tidligere på pension i forhold til, hvad der i dag er aftalt. Dermed sænker vi også automatisk tilbagetrækningsalderen for dem med lange arbejdsliv, som kan gå på tidlig pension og seniorpension.

For det andet vil vi styrke mulighederne for at trække sig tidligere tilbage. Vi vil her og nu sætte

stigningen for tidlig pension på pause på 64 år. Frem til 2039 skal alderen for tidlig pension ikke rykke sig ud af stedet, selvom den generelle pensionsalder stiger.

Er man kommet meget tidligt ud på arbejdsmarkedet. Og nu er i start-50'erne eller ældre. Så betyder det, at man fortsat kan få tildelt tidlig pension som 64-årig. Det vil sige op til tre år tidligere, end det i dag er planen.

Kigger vi længere frem, vil alderen for tidlig pension begynde at stige gradvist igen. Men det sker fra et lavere udgangspunkt og i et langsommere tempo end det, der er aftalt i dag. Samtidig foreslår vi at stoppe stigningen i aldersgrænsen for tidlig pension, så den aldrig overstiger 66 år.

Socialdemokratiet ønsker ikke et pensionssystem, hvor den eneste vej ud før tid er at blive tilkendt en førtidspension eller en seniorpension, når kroppen eller sindet er slidt ned. Vi ønsker et system, hvor også dem uden meget lange uddannelser har en reel ret til selv at beslutte at stoppe på arbejdsmarkedet i rette tid. Med det her udspil udvider vi beskyttelsesringen, så endnu flere faggrupper som for eksempel pædagoger i højere grad får mulighed for at trække sig tidligere.

Nogle stemmer i den politiske debat ønsker helt at bremse den stigende pensionsalder for alle. Vi mener ikke, det er en farbar vej. Det er grundlæggende et sundt princip, at i takt med at vi bliver sundere og lever længere, arbejder vi også længere. Det er afgørende for, at vi kan finansiere vores velfærd i fremtiden: vores børnehaver, folkeskoler, hospitaler og plejehjem.

Men det er heller ikke retfærdigt eller realistisk, at den stiger så hurtigt som den gør i dag. Og ens for alle. Uanset hvor længe man har knoklet. Med dette udspil lægger vi op til, at vi får en differentieret tilbagetrækningsalder. Hvor den stigende pensionsalder bliver mere følsom over for, hvor længe man har været på arbejdsmarkedet. Men trygheden gælder for alle.

Og hvor mange flere får mulighed for at nyde et velfortjent seniorliv. Med børnebørn, med venner, med rejser og med plads til nye oplevelser.

METTE FREDERIKSEN

Formand for Socialdemokratiet

ET ULIGE PENSIONS-SYSTEM

I Danmark har vi en stærk samfundskontrakt. Vi arbejder og betaler vores skat, til gengæld for senere at kunne gå på pension og nyde seniorårene med børn, børnebørn og plads til nye oplevelser.

Et bredt flertal besluttede med Velfærdsaftalen fra 2006, at pensionsalderen skulle stige i takt med, at vi lever længere. Det skulle sikre, at der fortsat var råd til vores fælles velfærd, når vi i fremtiden blev mange flere ældre, og arbejdsstyrken samtidig svandt ind.

Det er i og for sig et fornuftigt princip. Men i takt med, at pensionsalderen er steget fra 65 år til 67 år på under et årti. Og den er planlagt til at stige med yderligere tre år de næste 14 år. Så er det blevet tydeligt for enhver, at det ikke er realistisk i længden, når det gælder dem med de længste og hårdeste arbejdsliv.

Der er for store uligheder i vores arbejdsliv til, at pensionsalderen kan stige i samme takt for alle.

Da mekanikken bag den stigende folkepensionsalder blev fastlagt, blev der ikke taget højde for, at nogen har haft længere og hårdere arbejdsliv end andre. Faktisk tværtimod. Folkepensionsalderen stiger lige meget for alle. På baggrund af gennemsnitsbetragtninger for, hvor meget længere vi forventes at leve. Men alle lever ikke lige så længe som gennemsnittet. Nogle grupper med lange arbejdsliv lever kortere.

Alligevel er folkepensionsalderen den samme for alle. Men udsigten til at kunne stå distancen ser vidt forskellig ud alt efter længden og karakteren af ens arbejdsliv. Brolæggeren, der kom direkte fra folkeskole ud på arbejdsmarkedet som 16-årig, og har ligget på sine knæ og lagt brosten. Eller pædagogen, der har løftet vores børn igennem et langt arbejdsliv. Målstregen flytter lige så mange arbejdsdage ud i fremtiden, som den gør for akademikerne, der først kom ud på arbejdsmarkedet efter mange års studier. På trods af, at brolæggeren og pædagogen i mange flere år har været i jobs, som slider på dem fysisk og mentalt.

Hvis vi fortsætter med at hæve pensionsalderen, som om der ingen forskelle var, vokser forskellene i mulighederne for at få

nogle gode år på pension. Det ser vi allerede nu. Selvom folkepensionsalderen er steget for alle det seneste årti, så er det især de ufaglærte og faglærte, der trækker sig senere tilbage fra arbejdsmarkedet. Den typiske tilbagetrækningsalder er steget tre gange mere for dem end for akademikere.

HAR DU PENGE, SÅ KAN DU GÅ

Når det indtil nu har været dem med de længste og hårdeste arbejdsliv, som har mærket de største konsekvenser af den stigende pensionsalder, bunder det i en grundlæggende ulighed.

For dem med god økonomi og lange uddannelser binder folkepensionsalderen ikke lige så meget som for andre. De har været kortere på arbejdsmarkedet. Og i mindre nedslidende jobs. De har både helbredet til at trække sig senere og økonomien til at trække sig før. De bestemmer selv.

For dem med de længste og for dem med de hårdeste arbejdsliv er det helt anderledes. De bestemmer ikke altid selv. Dem, der tager smertestillende piller for at kunne passe sit arbejde. For hvem det er en daglig kamp at nå

den alder, hvor man selv kan vælge at trække sig tilbage, inden kroppen siger stop. De har ikke store pensionsopsparinger, så de kan vælge at trække sig tilbage før tid.

Dobbelt så stor en andel af akademikere som faglærte har penge nok til at selvpensionere sig fem år før folkepensionsalderen. Dem med lange uddannelser og mindre nedslidende jobs har med andre ord større mulighed for selv at bestemme, hvornår de trækker sig fra arbejdet. Det er ikke på samme måde rigtigt for asfaltarbejderen, der kom i arbejde som 16-årig. Eller for social- og sundhedsassistenten, der har taget sig af vores ældre i en menneskealder.

FØRTIDIG TILBAGETRÆKNING

I 2020 stod Socialdemokratiet i spidsen for at indføre en ny ret til tidlig pension. Den som bryggeriarbejderen Arne Juhl senere blev billedet på. Retten til tidlig pension betyder, at hvis man er kommet tidligt ud på arbejdsmarkedet, så kan man trække sig tilbage tre år før pensionsalderen. Vi indførte tidlig pension, fordi vi ønskede, at alle skulle have ret til gode år på pension. Med tid, overskud og kræfter til at lege med børnebørnene. Ikke kun de velstillede eller dem med mindre hårde arbejdsliv.

MULIGHEDER FOR AT TRÆKKE SIG TIDLIGT TILBAGE FRA ARBEJDSMARKEDET

TIDLIG PENSION

Giver mulighed for at trække sig tilbage op til tre år før pensionsalderen, hvis man er startet tidligt på arbejdsmarkedet og har mindst 42 års arbejdserfaring som 61-årig. Følger i dag folkepensionsalderen.

SENIORPENSION

Giver mulighed for at trække sig tilbage op til seks år før pensionsalderen, hvis man har dokumenteret, at man højst kan arbejde 15 timer om ugen. Følger i dag folkepensionsalderen.

EFTERLØN

Giver mulighed for at trække sig tilbage tre år før pensionsalderen, hvis man er medlem af en a-kasse og har indbetalt til efterlønsordningen. Følger i dag folkepensionsalderen.

FØRTIDSPENSION

Giver mulighed for at trække sig tilbage, hvis man har dokumenteret en varigt nedsat arbejdsevne. Er ikke knyttet til folkepensionsalderen.

Beslutningen skulle være deres egen at træffe. I de kommende år er ordningen for tidlig pension udfordret. For når pensionsalderen stiger, så stiger alderen for, hvornår man kan komme på tidlig pension også. Resultatet er, at det sikkerhedsnet, som tidlig pension skulle være, stiller højere og højere krav til dem, der gerne vil gøre brug af den. Dem som i forvejen har haft nogle af de hårdeste og længste arbejdsliv.

Mange vælger i stedet helt forståeligt at søge om seniorpension, som kan påbegyndes op mod seks år før pensionsalderen. Men det kræver, at man har lægeerklæring på, at man er nedslidt, og at ens arbejdsevne er mere end halveret.

Det er godt, vi har en ordning som seniorpension, der kan hjælpe dem, som ikke har helbredet til at arbejde videre på fuldt tryk. Men den hjælper jo kun dem, hvor helbredet allerede har sagt fra.

I Socialdemokratiet så vi hellere, at der var et pensionssystem, der kunne gribe dem med lange og hårde arbejdsliv, inden de eller deres krop siger stop. Simpelthen fordi alle fortjener et godt seniorliv, hvor der er tid og overskud til oplevelser, venner og leg med børnebørn.

Vi har i dag indrettet de førtidige tilbagetrækningsordninger på en måde, hvor vilkårene er meget forskellige. Når det gælder længde, ydelse, tildeling og krav om modregning. Det er en udfordring, fordi det kan betyde, at lønmodtagere med meget lange arbejdsliv ikke altid har de muligheder, de fortjener. Der opstår huller og uklarheder mellem de forskellige ordninger.

Når pensionsalderen stiger i fremtiden, er det afgørende, at de tidlige tilbagetrækningsordninger er indrettet mere parallelt. Så det er lettere for den enkelte. Men i særdeleshed også så vi sikrer, at ordningerne fortsat lever op til deres formål om at sikre gode seniorliv og en værdig tilbagetrækning.

ULIGHED PÅ TVÆRS AF GENERATIONER

En af de væsentligste uligheder i vores pensionssystem i dag handler om, hvor lang tid vi har været på arbejdsmarkedet. Men der er også en anden ulighed, som vil blive tydelig de kommende årtier, i takt med at pensionsalderen stiger.

For når den gennemsnitlige levetid stiger med ét år, så skal vi også arbejde ét år mere.

For yngre generationer betyder det, at hvert ekstra leveår går ubeskåret til arbejdsmarkedet. Uden pensionsperioden stiger tilsvarende. Sådan er automatikken sat op i dag: Længere levetid muliggør mere arbejde, men ikke mere pension gennemsnitligt set.

På sigt fører automatikken en ulighed mellem generationerne med sig. Dem, som går på pension i dag, har udsigt til en pensionstilværelse, der svarer til lidt under en tredjedel af deres voksne liv. For dem, som kommer ud på arbejdsmarkedet i 2026, forventes det kun at være lidt over en femtedel af deres voksne liv.

Det er resultatet, når nye generationer ikke får flere år på pension i takt med, de lever længere. Det svækker opbakningen til vores pensionssystem, hvis det alene bidrager til, at vi skal arbejde mere. Der er behov for noget mere balance i tingene.

ULIGHED I TAL

3x

DEN TYPISKE TILBAGETRÆKNINGSALDER ER STEGET TRE GANGE MERE FOR UFAGLÆRTE OG FAGLÆRTE END FOR AKADEMIKERE DET SENESTE ÅRTI.

2,5 år

UFAGLÆRTE HAR TO ET HALVT ÅR MINDRE PÅ PENSION END AKADEMIKERE.

OMTRENT HVER FEMTE PÆDAGOG OG SOSU HAR TAGET SMERTESTILLENDE MEDICIN FOR AT KOMME IGENNEM ARBEJDS DAGEN.

46-ÅRIG HAVNEARBEJDER HÅBER PÅ GODE ÅR MED BØRNEBØRNENE

"Jeg kan godt mærke, jeg ikke er helt ung længere. Når arbejdet dagen før har været hårdt, og jeg har været udenfor i koldt vejr i mange timer, så kan jeg mærke det i kroppen, når jeg vågner. De dage tænker jeg, at der er langt til de 71,5 år."

Sådan lyder det fra Kristian. Han er 46 år og kan allerede se tilbage på et langt arbejdsliv med mere hårdt, fysisk arbejde. Men han kan også se frem til, at der stadig er lang tid til de 71,5 år, som er Kristians pensionsalder efter de nuværende regler.

Kristian kom i lære som blikkenslager som 16-årig. Siden da har han haft en række forskellige job. Blikkenslager, lagerarbejder og nu som havnearbejder på havnen i Guldborgssund.

"Jeg kører meget på truck og bobcat. Når man rammer en sten eller kører på ujævne overflader, så bliver man rystet godt igennem.

Vi løfter mange tunge ting. Eller vi sejler ud til bøjer og retter dem til. Så der er meget udendørsarbejde. Især januar med de høje frostgrader var hård at komme igennem," fortæller han.

Kristian mærker dagligt, at han ikke længere er helt ung. Han har leddegigt i hænder, og kan også mærke det i både ryg og ben. Han er også blevet opereret for diskusprolaps i nakken. Og et spørgsmål optager ham:

Kan han fortsætte sådan her, til han når sin pensionsalder?

"Jeg kan godt være lidt bekymret for, hvad jeg kan, når jeg får børnebørn. Min egen far gik på efterløn som 60-årig, og han er der meget for sine børnebørn. Det håber jeg også selv at kunne en dag. Men jeg kan da godt have mine tvivl," slutter han.

”

Jeg kan godt være lidt bekymret for, hvad jeg kan, når jeg får børnebørn.

KRISTIAN, 46 ÅR, HAVNEARBEJDER

KRISTIAN KAN GÅ FRA 3,5 ÅR TIDLIGERE

MED VORES FORSLAG:

Tidlig pension: 65 år

Folkepension: 71 år

EFTER GÆLDENDE REGLER:

Tidlig pension: 68,5 år

Folkepension: 71,5 år

VORES FORSLAG TIL ET MERE RETFÆRDIGT PENSIONSSYSTEM

I Socialdemokratiet mener vi, ulighederne i vores arbejdsliv og pensionstilværelse er for store til, at pensionsalderen automatisk kan stige i samme takt for alle. Principielt ud i det uendelige. Uden at tage højde for, hvor længe man har været på arbejdsmarkedet. Eller hvor hårdt og nedslidende ens arbejde har været.

Målet er et nyt pensionssystem, som bygger på, at muligheden for at trække sig tilbage i højere grad skal afhænge af, hvor længe man har været på arbejdsmarkedet. Ikke kun hvor gammel man er.

Vi kalder det differentieret tilbagetrækningsalder. Hvor vi fortsat har en folkepensionsalder, som er ens for alle. Men hvor vi styrker muligheden for at trække sig tidligt, hvis man ønsker det og opfylder betingelserne. Og hvor vi samtidig sænker tempoet i den generelle stigning.

Vi har allerede en veletableret seniorpension til dem, som er nedslidte og har en varigt nedsat arbejdsevne. Nu vil vi gennemføre en markant styrkelse af den anden tilbagetrækningsordning, nemlig tidlig pension, til dem, som har været mange år på arbejdsmarkedet. Samtidig vil vi investere i forebyggelse og fastholdelse, så flere kan fortsætte med at arbejde, hvis de ønsker det.

Det skal skabe tryghed for dem med lange arbejdsliv, der står over for store stigninger i deres pensionsalder. Og sikre at vi får et samlet pensionssystem, som er mere retfærdigt og socialt balanceret.

Med dette udspil vil vi fremlægge en række forslag, som skal forhandles med Folketingets øvrige partier, hvis vi efter et valg igen bliver betroet statsministerposten. De konkrete modeller og vilkår vil afhænge af, hvad et flertal kan blive enige om.

1

STOP I DEN STIGENDE PENSIONSALDER FOR DEM MED DE LÆNGSTE ARBEJDSLIV

PAUSE I STIGNINGEN FREM TIL 2039

Hvis du er 52 eller ældre, skal du fortsat kunne få tildelt tidlig pension som 64-årig. Antallet af år, man maksimalt kan være på tidlig pension, stiger som konsekvens gradvist fra tre til seks år.

STOP FOR STIGNINGEN

Den tidligste alder for, hvornår man kan starte på tidlig pension, må aldrig overstige 66 år – uanset hvor meget den generelle pensionsalder stiger.

FLERE SKAL KUNNE GÅ FRA TIDLIGERE

Vi sænker kravene for, hvor mange år man skal have arbejdet for at få tidlig pension. Dermed kommer flere faggrupper som eksempelvis pædagoger til i højere grad end i dag at få adgang til tidlig pension.

2

VI VIL STYRKE ORDNINGEN FOR TIDLIG PENSION

HØJERE YDELSE

Ydelsen for tidlig pension stiger med ca. 3.000 kr.

STØRRE FRIHED TIL AT ARBEJDE IMENS

Reglerne for, hvornår man bliver modregnet i sin ydelse, lempes.

MERE FLEKSIBEL TILDELING

Det skal være muligt at få tildelt tidlig pension i halve år.

3

VI VIL SÆNKE TEMPOET FOR STIGNINGEN I DEN GENERELLE PENSIONSALDER

LANGSOMMERE STIGNING I PENSIONSALDEREN

Vi vil gennemføre Pensionskommissionens anbefalinger og sænke tempoet i den stigende folkepensionsalder for generationer, der pensioneres efter 2045.

4

VI VIL SIKRE FOREBYGGELSE OG FASTHOLDELSE

STYRKET ARBEJDSMILJØ OG BEDRE SENIORVILKÅR

I samarbejde med arbejdsmarkedets parter skal der iværksættes tiltag, der forebygger nedslidning, forbedrer muligheden for sporskifte og sikrer større grad af fastholdelse i brancher med psykisk og fysisk hårdt arbejdsmiljø.

PIA ER BEKYMRET FOR HVOR LÆNGE KROPPEN HOLDER

"Jeg er da bekymret for, hvor længe jeg kan blive ved på denne måde."

54-årige Pia har gennem mere end tre årtier arbejdet med mennesker i velfærden. Både børn og gamle. Det er blevet til masser af livsbekræftende oplevelser. Men også mange tunge løft, som når et barn har skulle hjælpes op.

"Jeg har ikke været arbejdsløs, siden jeg var 18 år," fortæller hun. Hendes første arbejde var i en pølsevogn. Så fulgte en periode som ufaglært på et plejehjem, inden hun som 29-årig besluttede at uddanne sig til pædagog. Hun har arbejdet med både børn og voksne. De sidste mange år har hun arbejdet i en integreret daginstitution.

Som tillidsrepræsentant i en årrække har Pia været optaget af arbejdsvilkår.

På det seneste er hun også begyndt at gøre sig tanker om, hvor længe hun selv kan blive ved på arbejdsmarkedet.

"Jeg har allerede haft en diskusprolaps. Og jeg overvejer, om jeg er nødt til at have andre opgaver eller måske et helt andet arbejde. For jeg tror ikke, at kroppen kan holde til bare at blive ved, som arbejdet er nu."

”

Jeg har allerede haft en diskusprolaps. Og jeg overvejer, om jeg er nødt til at have andre opgaver eller måske et helt andet arbejde.

PIA, 54 ÅR, PÆDAGOG

PIA KAN GÅ FRA 3 ÅR TIDLIGERE

MED VORES FORSLAG:

Tidlig pension: 67 år

Folkepension: 70 år

EFTER GÆLDENDE REGLER:

Tidlig pension: Ikke berettiget

Folkepension: 70 år

STOP I DEN STIGENDE PENSIONSALDER FOR DEM MED DE LÆNGSTE ARBEJDSLIV

De kommende år stiger aldersgrænsen for, hvornår man tidligst kan trække sig tilbage på tidlig pension. Fra 64 år i dag til 67 år fra 2038 og frem. Den beslutning ønsker Socialdemokratiet at tilbagerulle. Vi vil sætte stigningen på pause. Så vi i stedet fastfryser tilbagetrækningsalderen på 64 år frem til 2039.

Fra 2039 stiger tilbagetrækningsalderen for tidlig pension igen. Men Socialdemokratiet mener, at det skal ske i et markant langsommere tempo end det, der er lagt op til i dag.

På sigt vil vi stoppe stigningen i aldersgrænsen for tidlig pension. Så den aldrig kan overstige 66 år, uanset hvor meget den generelle pensionsalder stiger. Den kommende murer, der starter på byggepladsen som 17-årig, kan dermed vide sig sikker på, at han eller hun kan trække sig som 66-årig.

Dem, som kan pensioneres som 68-årig, i 2031, kan under gældende regler tidligst gå på tidlig pension som 65-årig. For dem er det ikke sikkert, at det lovgivningsmæssigt kan nås at sikre, at alle i denne gruppe kan

trække sig på tidlig pension som 64-årig. For denne lille gruppe vil vi derfor gennemføre tiltag, der kompenserer dem for deres ekstra arbejdsindsats.

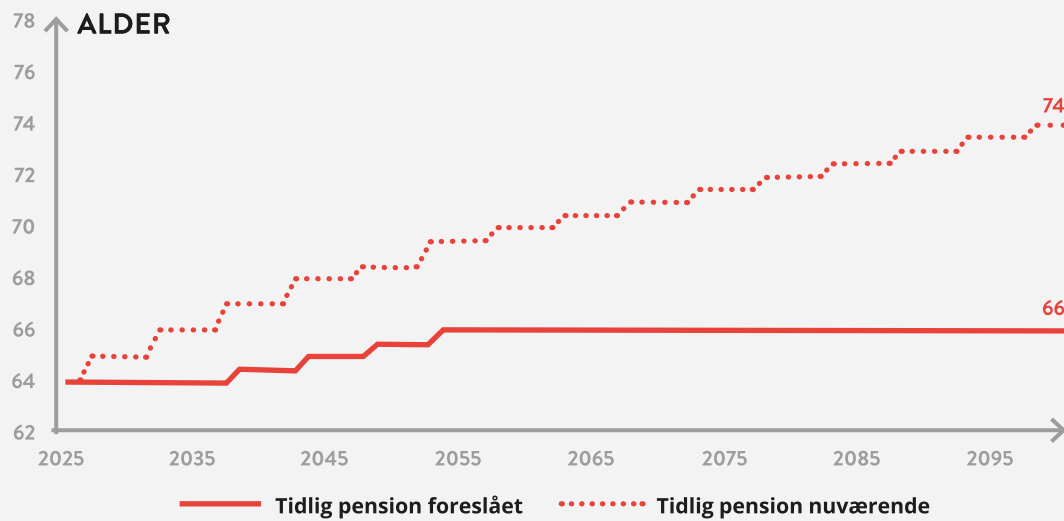
Når pensionsalderen stiger, og alderen for tidlig pension er fastfrosset på 64 år, udvides antallet af år, man kan være på tidlig pension. Faktisk lægger vi op til at fordoble den maksimale tid fra tre til seks år. Frem mod at alderen for tidlig pension når 66 år, vil man kunne være berettiget til mellem ét til seks år på tidlig pension.

Konkret betyder det at dem, der går på tidlig pension i 2027, som de første vil få mulighed for at være op til fire år på tidlig pension. Fra 2031 bliver den maksimale periode fem år. Og fra 2035 er det seks år – ligesom den maksimale periode for seniorpensionen er det i dag. Det vil afhænge af ens arbejdsanciennitet, hvor mange år man har adgang til.

FLERE SKAL HAVE ADGANG TIL TIDLIG PENSION

I dag har de første været på tidlig pension. Det gælder ikke mindst bryggeriarbejderen Arne Juhl. Vi kan samtidig konstatere, at der er mange, som har arbejdet mange år i jobs med tunge løft eller psykisk krævende arbejdsmiljø, som i dag ikke

UDVIKLING I DEN TIDLIGSTE ALDER FOR TIDLIG PENSION

har ret til at komme på tidlig pension.

Da vi indførte retten til tidlig pension, forestillede vi os ikke, at vi dermed havde fundet en fuld, hel og dækkende løsning på tilbagetrækningsproblemet. Med dette udspil ønsker vi at give endnu flere grupper mere fleksibilitet til at trække sig tidligere. For nogen ét enkelt år eller to, for andre flere, hvis de har været meget lang tid på arbejdsmarkedet.

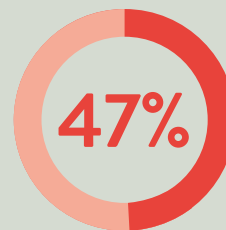
Vi vil derfor lempe kravene for at få adgang til tidlig pension. Konkret ved at reducere antallet af år, det kræves, man skal have været på arbejdsmarkedet. I dag er det sådan, at man skal være begyndt med at arbejde som teenager for at kunne få tidlig pension. Fremover kan man få adgang, hvis man er kommet ind på arbejdsmarkedet som 22-årig eller før.

Det betyder, at flere grupper fremover kan komme på tidlig pension. Grupper som har kortere uddannelser end akademikere og derfor har haft lange arbejdsliv. Vi forventer eksempelvis, at flere med uddannelser som pædagog og sygeplejerske fremover får mulighed for at trække sig tidligere. Det afspejler, at mange med korte og mellemlange uddannelser også har lange arbejdsliv. Ligesom faglærte og ufaglærte, der fortsat vil udgøre

klart den største gruppe på tidlig pension.

Når ordningen er fuldt indfaset, vil knap halvdelen i årgangene efter 1970 kunne få adgang til mindst ét år på tidlig pension. Men andelene vil variere meget på tværs af uddannelsesgrupper.

Da vi indgik aftalen om tidlig pension var det et erklæret mål, at der skulle være reel lige adgang til ordningen for kvinder og mænd. Men de seneste tal viser, at markant færre kvinder bliver berettiget til tidlig pension. Som en del af arbejdet med at styrke tidlig pension ønsker vi at gøre op med de skævheder i opgørelsesmetoden, der har ført til uligheden.

**KNAP HALVDELEN AF ÅRGANG 1971
VIL FÅ ADGANG TIL MINDST
ÉT ÅRS TIDLIG PENSION**

Kilde: AE-rådet

FORBEDRINGER AF TIDLIG PENSION

Tidlig pension er i vores optik en hjørnesten i at sikre, at mange flere får mulighed for at trække sig værdigt tilbage med udsigt til gode seniorår. Men hvis tidlig pension skal være en reel mulighed, skal den også være attraktiv sammenlignet med øvrige tilbagetrækningsordninger. Derfor ønsker vi at forbedre ordningen på en række punkter.

HØJERE YDELSE

Vi hæver ydelsen med ca. 3.000 kr. Dermed spejler ydelsen, hvad man kan få på seniorpension som en voksen, der er samlevende med en anden voksen. Det skal sikre, at man på tidlig pension har et levegrundlag, som kan understøtte gode seniorår.

MERE FRIHED TIL TIDLIG PENSION

I dag kan man tjene knap 30.000 kr. i arbejdsindkomst om året, før man bliver modregnet i sin ydelse på tidlig pension. Der er også modregning forbundet med størrelsen på ens pensionsformue. Vi ønsker, at man på tidlig

pension får større frihed til at arbejde ved siden af sin pension. Og at reglerne for modregning af formue i højere grad tager højde for modningen af vores arbejdsmarkedspensioner. Derfor vil vi lempe reglerne for modregning.

I takt med, at vi udvider antallet af år på tidlig pension, vil vi samtidig se på reglerne for, hvor tidligt man kan få udbetalt sin egen pensionsopsparing. Vi var oprindeligt imod, da reglerne for pensionsudbetalingstidspunktet blev strammet i 2017. Vi mener, at der med de foreslåede ændringer i dette udspil er behov for at drøfte, hvordan udbetalingstidspunktet for ens pensionsopsparing kan udvides mest hensigtsmæssigt i fremtiden.

MERE FLEKSIBEL TILDELING

I dag kan man kun være på tidlig pension i hele år ad gangen. Selvom mange har anciennitet, der berettiger til et halvt år yderligere på tidlig pension. Men som systemet er skruet sammen i dag, kan dette ikke indregnes. Vi foreslår derfor, at man skal kunne få tildelt tidlig pension i halvårige perioder. Det skal understøtte, at perioden på tidlig pension mere præcist afspejler, hvor længe man har været på arbejdsmarkedet.

FORBEDRING AF TIDLIG PENSION

CA. 3.000 KR.
MERE I YDELSE

MINDRE MODREGNING FOR
ARBEJDE OG FORMUE

NY MULIGHED FOR
HALVÅRLIG TILDELING

LANGSOMMERE STIGNING I FOLKEPENSIONSALDER

I Danmark har vi i øjeblikket en meget stærk økonomi. Det er blandt andet resultatet af, at vi har en stigende pensionsalder, når vi lever længere. Noget som er med til at sørge for, vi har råd til velfærd. Men det har aldrig været målet, at vi skulle have en overholdbar økonomi. Det har vi i dag. Det betyder, at der er rum for at lempe stigningen i vores pensionsalder inden for rammerne af en ansvarlig økonomi.

Hvis vores pensionssystem fortsat skal nyde danskernes opbakning, skal det ikke kun bidrage til mere tid på arbejdsmarkedet. Men også flere gode seniorår. Så længe det er foreneligt med, at vi fortsat har en holdbar økonomi og råd til et stærkt velfærdssamfund.

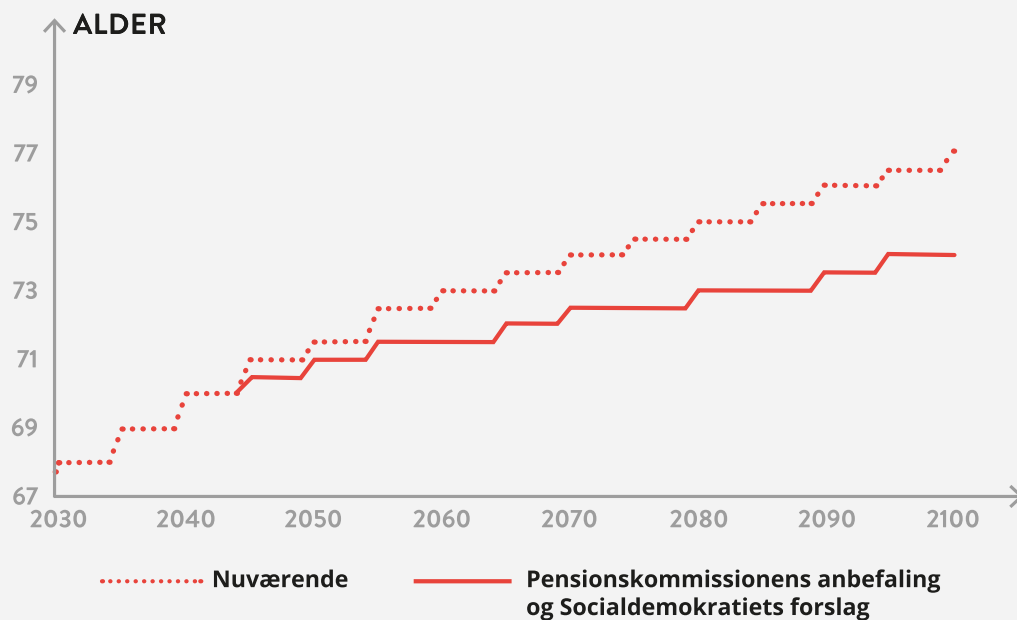
Pensionskommissionen præsenterede i maj 2022 en række anbefalinger, der viste vejen for, hvordan man kunne lempe i stigningen for folkepensionsalderen for fremtidige

generationer inden for rammerne af en fortsat holdbar offentlig økonomi.

Socialdemokratiet vil gennemføre Pensionskommissionens anbefalinger til fremtidens folkepensionsalder. Så vi fastholder princippet om, at vi skal arbejde lidt længere, når vi i gennemsnit forventer at leve længere. Men på en måde, der sikrer en bedre balance i, hvordan forbedringer i antallet af leveår fordeles mellem tid på arbejdsmarkedet og tid på pension. Vores forslag betyder, at personer, som er 51 år eller yngre i dag, vil kunne gå tidligere på folkepension, end de aktuelt har udsigt til. Det vil udjævne nogle af forskellene i, hvor længe man kan forvente at være på pension mellem generationer.

Det vil skabe et pensionssystem, som er mere retfærdigt inden for rammerne af en ansvarlig økonomisk politik.

UDVIKLING I GENEREL PENSIONSALDER

HVORFOR ER FOLKEPENSIONSALDEREN VIGTIG?

- Hvornår skal man trække sig tilbage fra arbejdsmarkedet? Hvis man har et arbejdsliv, der tillader at planlægge sin tilbagetrækning, gør de fleste det nok med folkepensionsalderen som det naturlige udgangspunkt.
- At have en fælles folkepensionsalder er med til at definere normen for, hvornår det er normalt at trække sig tilbage på arbejdsmarkedet. Selv for dem, der er så privilegerede, at de har muligheden for at trække sig tilbage før.
- Folkepensionsalderen er samtidig et fælles anker for resten af tilbagetrækningssystemet. Den er med til at afgøre, hvornår man tidligst kan få udbetalt sin arbejdsmarkedspension. Og hvornår man tidligst kan komme på førtidige tilbagetrækningsordninger som f.eks. seniorpension og tidlig pension.
- En fastfrysning af folkepensionsalderen vil få vidtrækkende konsekvenser og gøre det markant sværere at opretholde et stærkt velfærdssamfund.

FOREBYGGELSE OG FASTHOLDELSE

Med dette udspil ønsker vi at udvide og styrke det sikkerhedsnet, vi skabte med tidlig pension for seks år siden. Vores mantra er, at alle fortjener at kunne trække sig tilbage, mens man fortsat har kræfter og energi til at lege med børnebørnene. Samtidig er det godt, vi har ordninger som seniorpension, der griber de danskere, som har væsentlige og varige helbredsproblemer efter et langt arbejdsliv.

Men tilbagetrækningsordninger kan ikke stå alene. Særligt ikke når pensionsalderen stiger i fremtiden. Mange lønmodtagere arbejder i psykisk og fysisk nedslidende jobs. Og selvom de ønsker at fortsætte, er det ikke sikkert deres krop eller hoved tillader det. Det er tab for dem selv. Og for vores samfund som helhed.

Derfor vil vi i samarbejde med arbejdsmarkedets parter fremlægge nye forslag til tiltag, der skal styrke arbejdsmiljøindsatserne. Den konkrete udmøntning vil vi drøfte med parterne.

For os er det vigtigt, at midlerne anvendes på at etablere en mere systematisk tilgang til at håndtere både psykisk og fysisk nedslidning. Det handler på den ene side om at forebygge at nedslidning opstår i første omgang. Samtidig er det vigtigt at skabe gode vilkår for de seniorer, der både kan og vil fortsætte på arbejdsmarkedet. I dag er der alt for store forskelle på, hvilke vilkår det kan ske under alt efter, hvad man arbejder med.

SÅ MEGET TIDLIGERE KAN MAN TRÆKKE SIG MED SOCIALDEMOKRATIETS FORSLAG

MURER

ALDER 30 ÅR
BEGYNDTE AT ARBEJDE SOM 17 ÅRIG

REGLER I DAG

TIDLIG PENSION 70,5 ÅR
FOLKEPENSION 73,5 ÅR

SOCIALDEMOKRATIETS FORSLAG

TIDLIG PENSION 66 ÅR
FOLKEPENSION 72 ÅR

TILBAGETRÆKNING MED VORES FORSLAG
4,5 ÅR TIDLIGERE

BLIKKENSLAGER

ALDER 55 ÅR
BEGYNDTE AT ARBEJDE SOM 17 ÅRIG

REGLER I DAG

TIDLIG PENSION 67 ÅR
FOLKEPENSION 70 ÅR

SOCIALDEMOKRATIETS FORSLAG

TIDLIG PENSION 64 ÅR
FOLKEPENSION 70 ÅR

TILBAGETRÆKNING MED VORES FORSLAG
3 ÅR TIDLIGERE

KOMMENDE FAGLÆRT

FØDT 2026
BEGYNDER AT ARBEJDE SOM 17 ÅRIG

REGLER I DAG

TIDLIG PENSION 74 ÅR
FOLKEPENSION 77 ÅR

SOCIALDEMOKRATIETS

FORSLAG

TIDLIG PENSION 66 ÅR
FOLKEPENSION 74 ÅR

TILBAGETRÆKNING MED VORES FORSLAG

8 ÅR TIDLIGERE

FYSIOTERAPEUT

ALDER 30 ÅR
BEGYNDTE AT ARBEJDE SOM 22 ÅRIG

REGLER I DAG

TIDLIG PENSION *INGEN RET*
FOLKEPENSION 73,5 ÅR

SOCIALDEMOKRATIETS

FORSLAG

TIDLIG PENSION 71 ÅR
FOLKEPENSION 72 ÅR

TILBAGETRÆKNING MED VORES FORSLAG

2,5 ÅR TIDLIGERE

SYGEPLEJERSKE

ALDER 55 ÅR
BEGYNDTE AT ARBEJDE SOM 22 ÅRIG

REGLER I DAG

TIDLIG PENSION *INGEN RET*
FOLKEPENSION 70 ÅR

SOCIALDEMOKRATIETS

FORSLAG

TIDLIG PENSION 69 ÅR
FOLKEPENSION 70 ÅR

TILBAGETRÆKNING MED VORES FORSLAG

1 ÅR TIDLIGERE

FREMTIDENS PÆDAGOG

ALDER I DAG 8 ÅR
BEGYNDER AT ARBEJDE SOM 22 ÅRIG

REGLER I DAG

TIDLIG PENSION *INGEN RET*
FOLKEPENSION 76 ÅR

SOCIALDEMOKRATIETS

FORSLAG

TIDLIG PENSION 71 ÅR
FOLKEPENSION 73,5 ÅR

TILBAGETRÆKNING MED VORES FORSLAG

5 ÅR TIDLIGERE

Anm.: Der er tale om hypotetiske eksempler. Det er lagt til grund, at personerne i eksemplerne er startet på arbejdsmarkedet på et tidspunkt, som enten giver fuld adgang til tidlig pension eller giver et minimum af adgang med ét år på tidlig pension.

GÆLDENDE ALDERSGRÆNSE FOR TIDLIG PENSION**NY ALDER**

60-årig	65 år	64 år
50-årig	68 år	64 ½ år
40-årig	69 ½ år	65 ½ år
30-årig	70 ½ år	66 år
20-årig	72 år	66 år

GÆLDENDE FOLKEPENSIONALSALDER**NY ALDER**

60-årig	68 år	68 år
50-årig	71 år	70 ½ år
40-årig	72 ½ år	71 ½ år
30-årig	73 ½ år	72 år
20-årig	75 år	72 ½ år

ØKONOMI OG FINANSIERING

Vores forslag til en mere differentieret tilbagetrækningsalder vil medføre merudgifter for ca. 4,6 mia. kr. i 2035. Der er dermed tale om den største forbedring af tilbagetrækningsmulighederne i mange år.

Det er afgørende for Socialdemokratiet, at forslagene kan realiseres inden for rammerne af en ansvarlig økonomisk politik. Udspillet vurderes derfor også at kunne gennemføres inden for rammerne af fortsat holdbare offentlige finanser. Det samlede udspil vil fastholde den finanspolitiske holdbarhedsindikator over 0 pct. af BNP, hvilket indebærer, at de offentlige finanser er holdbare på lang sigt.

Størstedelen af finansieringsbehovet frem mod 2035 kan dækkes inden for rammerne

af aftaleøkonomien fra *Aftale om en ny ret til tidlig pension* (2020). Aftalepartierne tog ansvar for at prioritere 3,9 mia. kr. (2026-niveau) til at forbedre tilbagetrækningsmulighederne for dem med de længste og hårdeste arbejdsliv. Midlerne er derfor igen tilfaldet råderummet. Vi mener, det er både passende og rimeligt, at de frigjorte midler bruges som tiltænkt til at forbedre og udvide ordningen for tidlig pension.

Det resterende finansieringsbehov foreslår vi at dække ved en pensionskattereform. Reformen skal løse nogle af ubalancerne i beskatningen af pensionsindbetalinger og -udbetalinger.

Vi har i Danmark skabt et af verdens bedste pensionssystemer. Skiftende regeringer har løbende tilpasset vilkårene for at gøre det attraktivt at spare op til sin egen pension.

Det er ubetinget godt. For den enkelte og for samfundet. Desværre har de mange tilpasninger også skabt den paradoksale situation, at den marginale beskatning på pensionsindbetalinger er lavest for dem, der har de allerhøjeste indkomster. Og højest for dem med de lave indkomster. Det ønsker vi at gøre op med.

Derfor vil Socialdemokratiet nedsætte en ekspertgruppe, der skal komme med anbefalinger til at løse dette utilsigtede problem. Løsningen skal være målrettet og tage højde for det komplekse sammenspil mellem regler for pension, skatter og overførsler.

Ekspertgruppens anbefalinger skal tilvejebringe et provenu på 2 mia. kr. fra 2030.

Socialdemokratiet har tidligere foreslået at indføre et loft over, hvor store pensionsindbetalinger, der kan fradrages i grundlaget for topskatten. Dette forslag kan indgå i ekspertgruppens arbejde. Derimod lægges der ikke op til at se på ændringer i reglerne for den løbende beskatning af pensionsafkast.

